

ZENTAI TÓTH ISTVÁN SZENT BORBÁLA-SZOBRA ÉS EMLÉKTÁBLÁJA MISKOLCON, A GÖRÖMBÖLYI TEMETŐBEN

Hideg Ágnes

2021. május 13-án, egy borongós tavaszi napon emléktábla-avatásra gyűltünk össze a görömbölyi temető kertben. A temető ravatalozója mellett egy I. és II. világháborús emlékmű áll. Az emlékműbe beépítve egy kecses női szobor, Szent Borbála szobra. A szobor anyaga ón, magassága másfél méter, feje fölött glória, a talapzatánál ágyúcső három ágyúgolyóval. Alkotóját sokáig homály fedte. Egy véletlennek köszönhető, hogy kiderült, ki készítette a szobrot: Zentai Tóth István Amerikában élt, később ott elhunyt neves szobrászművész. Az emléktábla az ő tiszteletére került kihelyezésre.

A történet 2011 nyarán kezdődött a miskolci Herman Ottó Múzeumban, ahová Zentáról érkezett egy megkeresés. Domány Katalin kereste nagybátyja, Zentai Tóth István Szent Borbála-szobrát, s ehhez kérte a múzeum munkatársainak segítségét. Egy kép, s néhány adat szolgált támpontul a kereséshez. A szobrot a művész 1943 nyarán a magyar királyi miskolci VII. légvédelmi tüzérsztag számára készítette. Ezzel kapcsolatban Tóth István barátja, Andruskó Károly így emlékezett: *Segítettem Pistának becsomagolni és felrakni Szent Borbála szobrát a teherautóra, amely elszállította Miskolcra.*¹

A múzeumban dr. Kárpáti László művészettörténész – görömbölyi lakos – a kép alapján felismerte, hogy a szobor azonos a görömbölyi temetőben lévő szoborral. Közben a kutatás kiderítette, ki is volt Zentai Tóth István.

Zentai Tóth István 1912. november 1-én született Zentán. Tanulmányait Budapesten, a Magyar Képzőművészeti Főiskolán folytatta 1937–1943 között. 1946-ig többször szerepelt tervekkel és portrékkal a hazai tárlatokon. 1945-ben dolgozott a Százados úti Művésztelepen is. Kétszer kapott római ösztöndíjat, végül 1949-ben Olaszországból Venezuelába ment, ahol absztrakt szobrokat készített, s az ottani művészvilág elismert tagja lett. 1962-től a Los Angeles-i Isabelle Buckley School, majd 1968-tól a Brandsdall Art Center tanára. A külföldi Magyar Hivatásos Képzőművészek Szövetsége kaliforniai csoportjának elnöke. 1975-ben Los Angeles-

¹ Domány Katalin: Zentától Hollywoodig. Zenta, Vajdasági Magyar Művelődési Intézet 2009. 23. o.

Szent Borbála szobra és Zentai Tóth István emléktáblája a görömbölyi temető kertben.

A táblát Gyöngyösi László műkőkészítő kisiparos készítette.

*ben a Reaching for the Stars című szobra elnyerte az Árpád Akadémia aranyérmét. Los Angelesben halt meg 2002. január 18-án; ott is temették el.*²

A városi legenda szerint Szent Borbála szobrát a háborús években be akarták olvasztani a Vasgyárban. Valószínűleg a görömbölyi emberek mentették meg a pusztulástól, s így került a szobor először a görömbölyi római katolikus templomba, majd utána a temetőbe. A legenda akár valóság is lehetne?! Miután Zentai Tóth István

fiatalon elhagyta Magyarországot, művészete Amerikában teljesedett ki, így hazánkban kevés műalkotása található. Néhány szobrot őriz a Magyar Nemzeti Galéria és Miskolc mellett még Érden, a Csuka Zoltán Városi Könyvtárban található szintén egy szobra (*Tavas*). Mindezek arra ösztönöztek, hogy a miskolciak nevében egy emléktábla felállításával fejezzem ki tisztelem e neves művész előtt, s az utókor se feledje azt, hogy ki alkotta Szent Borbála szobrát.

Az emléktábla-avatáson Vámosi Katalin művészettörténész hangulatos epizódokkal színesítve ismertette Zentai Tóth István életútját és művészetét. Tassy Hanna, a Miskolci Bartók Béla Zene- és Táncművészeti Szakgimnázium népzene szakos növendéke *Jer bé a temető kertbe* címmel széki összeállítást adott elő (felkészítő tanára Bárdos-Simon Katalin). A táblaavatást és -koszorúzást Hideg Ágnes és Borkuti László végezte.

Vámosi Katalin művészettörténész (Herman Ottó Múzeum) ismerteti Zentai Tóth István életútját és munkásságát; Tassy Hanna népdalokat énekel;

Hideg Ágnes és Borkuti László megkoszorúzza az emléktáblát

² Domány Katalin i. m. nyomán.